

Mezuniyetinden hemen sonra bir Hidrojen Enerji Şirketi kurdu. Tek işçi kendisi idi. Bugün, hemen hemen on yıl sonra, Şirketinde 100 işçi çalışmakta, 400 hektarlık teknolojik bir parkı kaplamakta, 20 içten yanma motor ve taşıtlar

hidrojen enerjisi ile işler duruma dönüştürülmektedir.

Aynı bölgede, kısmen hidrojen ile çalışacak 38-evli Hidrojen Köyü Projesinin ilk iki ünitesi kurulmaktadır.

SCIENCE DIGEST'den
Çeviren: Ruhsar KANSU

Bilim Yolunda Nişan Taşları:

NICOLAUS COPERNICUS

1473 - 1543

Derleyen: Halil İbrahim GÖKTÜRK

Copernicus, evren hakkındaki bilimsel görüşün kurucusu ve uyguladığı yöntemler bakımından bilim yolundaki nişan taşlarının öncüsüdür. Gerek yetişme tarzı, gerekse başardığı hizmetler yönünden ilginç ve kendinden sonra gelenler için orijinal bir örnektir.

Çünkü yaşadığı dönemde İnsan, evrenin merkezi idi ve dünyamız bu insanoğlu için yaratılmıştı. Din ve kamuoyu böyle buyuruyordu. Hal o ki ölümünden yıllarca sonra bile O'nun aksi fikirlerini savunanlar, hâlâ Engizisyon tarafından direklerde yakılarak cezalandırılmaktaydı. Öyleyse bu bilim adamı nasıl yetişti? Ve hangi yollarla o eşsiz başarıları ulaşılabildi?

Copernicus, İstanbul'un Türkler tarafından alınmasından yirmi yıl sonra bir Şubat günü dünyaya gözlerini açtı. Polonya'nın Baltık kıyısına yakın Vistula ırmağı üzerindeki liman şehri Torun'ludur. Her sahil şehri çocuğu gibi gemicilerden dünya üstüne çeşitli hikâyeler dinleyegeldi. On yaşına basınca babasını yitirerek öksüz kaldı. Kilise papazı rahip Lucas Watzelrode dayısı idi. Yiğen'in eğitim ve öğrenimini üzerine aldı. Önce kilisenin kanatları altında dinsel eğitim gördü. Sonra dayısı sayesinde Cracow üniversitesinde hukuk tahsiline gitti. Öğrenimini tamamlamadan Frauenburg'a rahip olarak atandı. O zaman hem rahiplik, hem de öğrencilik sıfatları beraber sürdürülebiliyordu. Nüfuzlu bir kilise adamının yiğeni olan bilimcimizin, bu üniversite yılları Amerika kıtasının keşfi sıralarına rastlar. Yine, bu dönem, dünyanın hızlı bir değişim sürecidir. 1496'da İtalya'da Bologna Üniversitesine geçer. Orada geçen 4 yıl içinde Papa Alexandr Borgia VI, Cezar Borgia, Ludovico Sforza, Leonardo da Vinci, Michelangelo ve Machiavelli de İtalya'da yaşamaktaydı. O topraklar üzerinde rönesans henüz filizlenmekteydi. Kendisi hukuk, astronomi, matematik ve Yunanca öğrenmiştir. Bu sağlam dimağ yapılı kuzeyli, artık güneyin çağdaş bilimleriyle donatılmış bulunuyordu. İlk kültürel eserini 1509'da yayınladı.

Zamanın modası ve geçim kaynağı (falçılık) astrolojiye asla yüz vermedi. Eserde Ay'ın çabuk hareketi, gezegenlerin hareketlerindeki değişimler gibi gözlemlere dayanan konular yer aldı. Ardından "Gökyüzü Kürelerinin Dönüşleri" adlı kitabını yazdı. Dünyanın güneş merkezi çevresinde dönebileceği fikrini ortaya attı. Fakat bunu, kendi düşüncesi olarak değil, geçmişten devralınmış bir gelişme biçiminde piyasaya sürerek şimşekleri üzerine çekmemeyi başardı. Döneminin ünlü bilim üstadları ile beraber çalıştı. Ortak gözlemlerde bulundular. Faydalandı kendilerinden. Nitekim astrolog Novara, Trigonometri ustası Lauchen bunlar arasındadır. Von Lauchen'in genç bir profesör ve rahip olarak hazırladığı trigonometri cetvelleri bugün hâlâ kullanılmaktadır.

Copernicus, ömrünün son yıllarında en önemli eserini, yine dostu ve arkadaşı Lauchen'in yardımı ve desteğiyle yazıp tamamlayabildi. Kitap ancak yine onun sayesinde bastırılabilir. Bu genç dostu ile yaşlı filezof'un ortak çalışmaları meyvelerini vermekte gecikmedi. İnsanın hiç bir şeyin merkezi olmadığını, dünyanın ise insanın evi olduğunu, onun da kendi sistemi içinde diğer gezegenler gibi güneş çevresinde döndüğünü, yalnız insanoglunun kendini bilmesi ve tanınması gereğini eserinde vurguladı. Eser yayın döneminde geniş yankılar yarattı. Hatta onun görüşlerinin birer hipotez (Varsayım) olduğunu öne sürdüler. Bunu duyan yaşlı bilimci 69 yaşında şok geçirdi. Şevki kırıldı. 1543 Mayıs başında kitap basımı tamamlandı. Bir kopyası sahibine verildiyse de artık yaşamının son saatlerini sürdüren filozof, bunun hazzını acaba tadabildi mi? bilmiyoruz.

"Kendisinde kilise ile reformasyonun en iyi taraflarını birleştirmeyi bilmişti. Copernicus, Polonya'da doğmuş, İtalya'da eğitilmiş, bir rönesans çocuğu olarak, modern dünyanın babası sayılmıştır."